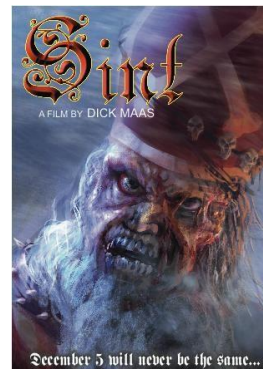

Boekx ⊗

Hoe zit het ook alweer met... Sinterklaas en de rechter?

Amsterdam, 5 december 2014

Het 'Zwarte Piet-verbod' heeft afgelopen jaar in het hele land voor verhitte discussies gezorgd. Er is zelfs een Zwarte Piet-wet voorgesteld die deze makker een juridische definitie moet geven. En Sinterklaas dan? Die komt er nu wat bekaaid vanaf. Toch heeft ook Sinterklaas zich juridisch niet onbetuigd gelaten.

Zo werd er tien jaar geleden geprotesteerd tegen een heus Sinterklaas-verbod. Nu was dat niet in Amsterdam maar in Deventer, en massale aandacht heeft dat niet getrokken. Wat was het geval? Sinds 1919 bevat de Algemeen Plaatselijke Verordening in Deventer (APV) in artikel 5.38 de regel dat het verboden is om 'op of aan de weg of zichtbaar vanaf de weg in een voer- of vaartuig zich verkleed als Sinterklaas op te treden of zich te bevinden'. Het is de enige gemeente in Nederland met een dergelijk verbod en de burgemeester geeft jaarlijks speciaal ontheffing voor een intocht op 5 december. Het verbod is ooit ingesteld door de aanhoudende incidenten tussen diverse rivaliserende sinterklaasverenigingen in deze oude Hanzestad aan de IJssel, die alle hun eigen intocht hielden. De Sinten vochten elkaar zo nu en dan de wijk uit. Niet zo best voor het broze sinterklaasgeloof van de Deventerse kindertjes. Ook honderd jaar geleden gingen er zwarte pieten dus al gewapend over straat. In 2004 poogde de lokale hulpsinterklaas P. Westerbeek met steun van de lokale winkeliersvereniging de intocht te vervroegen. Hij stapte in vol ornaat, geflankeerd door enkele Pieten, naar de bestuursrechter waar de burgemeester vervolgens in een pleidooi op rijm het verbod verdedigde. Het verbod staat nog altijd in de APV en leidt in Deventer jaarlijks tot discussie.

Sinterklaas speelde vaker een rol in juridische geschillen. Boekx heeft vijf bijzondere zaken voor u op een rijtje gezet. Het ging daarin onder meer om de volgende vragen:

- *Hoe zit het met het portretrecht van de acteur die de rol van de officiële Sinterklaas speelt?*
- *Mocht voor de horrorfilm 'Sint' reclame worden gemaakt middels posters met een zombie-Sint?*
- *Wat mag een bedrijf verwachten van de manier waarop een ingehuurde Sint en zijn Pieten hun rol invullen? Kan het bedrijf geld terugvorderen als dat totaal niet aan de verwachtingen voldoet? Aan welke normen moet de vertolking van Sinterklaas tenminste voldoen?*
- *Voor het fotograferen van Prinses Amalia gelden strenge eisen. Als zij bij de intocht is, mag ze dan wel gewoon gefotografeerd worden?*
- *En tenslotte de zaak van de brandende tabberd. Een student laat bij wijze van grap zijn Sinterklaaspak in brand steken. Hoe een ludieke actie tijdens een ontgroening eindigde in het ziekenhuis en met een strafzaak.*

1. Het portretrecht van Sinterklaas

De acteur Bram van der Vlugt was lange tijd de 'officiële' Sinterklaas. Hij speelt vanaf 1986 Sinterklaas tijdens de landelijke intocht die op TV wordt uitgezonden. Van der Vlugt is een bekend acteur, niet alleen op toneel en op tv, maar ook in commercials. In de Sinterklaasperiode in 1999 haakt KPN in een reclamefolder aan op de Goedheiligman die cadeautjes uitdeelt. KPN huurt niet zelf een Sint in, maar gebruikt foto's van de 'echte' Sinterklaas, gespeeld door Bram van der Vlugt. Kan deze acteur zich verzetten tegen commercieel gebruik van zijn portret, in de rol van de 'officiële' Sinterklaas?

De zaak komt voor de rechter. Van der Vlugt vordert een verbod, een voorschot op schadevergoeding en een rectificatie. De rechter maakt er weinig woorden aan vuil en geeft 'Sinterklaas' grotendeels gelijk. Van der Vlugt is herkenbaar, in ieder geval voor een deel van het publiek. Het is duidelijk de van TV bekende Sinterklaas, en het is bekend dat Van der Vlugt die rol speelt. Daarom is het portret van de officiële Sinterklaas een portret van Van der Vlugt. En die heeft een redelijk belang om zich te verzetten tegen

het commerciële gebruik dat KPN van zijn portret maakt: er is sprake van verzilverbare populariteit. De rechtbank verbiedt KPN het portret nog verder te gebruiken. Een voorschot op schadevergoeding wordt niet toegewezen. Van der Vlugt had aan deze vordering ten grondslag gelegd dat hij de 'echte' Sinterklaas verschoond wil houden van commerciële smetten en dat door toekenning van schadevergoeding de schade die KPN aan Van der Vlugt en uiteindelijk het algemeen belang heeft toegebracht, enigszins wordt geredresseerd. Maar de Rechtbank vindt die schade 'thans te onbepaald'. Dat is meer iets voor een bodemprocedure. KPN moet rectificeren, met de volgende tekst:

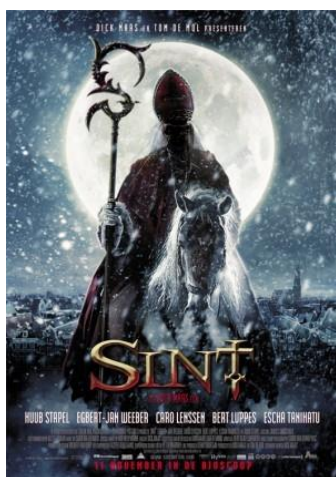
'RECTIFICATIE

*Bij vonnis van 24 november 1999 heeft de president van de rechtbank te Amsterdam geoordeeld dat ons gebruik in reclamemateriaal van het portret van Bram van der Vlugt als Sinterklaas onrechtmatig is jegens Bram van der Vlugt. Tevens heeft de president ons veroordeeld om deze onrechtmatige uiting door middel van deze tekst te rectificeren.
KPN Telecom'*

Laten we hopen dat niet al te veel kinderen deze rectificatie hebben gelezen en daardoor erachter zijn gekomen dat zelfs de officiële Sinterklaas niet echt is, maar werd gespeeld door de bekende acteur Bram van der Vlugt...

2. De horrorsint

Dick Maas, bekend van Nederlandse horrorfilms als *De Lift* en *Amsterdamned*, maakte in 2010 een horrorfilm over Sinterklaas. Sint (gespeeld door Huub Stapel) blijkt een moordlustig type. Geen grote kindervriend. Het is geen kinderfilm natuurlijk. De film draait in de bioscoop in de Sinterklaastijd. Er wordt reclame voor gemaakt. Ook kinderen worden geconfronteerd met de enge posters die de film aankondigen. Die hangen onder meer in bioscopen en later ook inabri's. Oordeel zelf hoe eng je deze poster vindt, en hoe schadelijk dit is voor tere kinderzieltjes. Het regent klachten bij de Reclame Code Commissie. Een recordaantal van meer dan 2.400 klachten. Sommige klagers schakelen zelfs deskundigen in om hun klacht kracht bij te zetten. Die deskundigen zijn het overigens niet volledig eens over de schadelijkheid van de posters voor kinderen van 12 jaar en jonger. De Reclame Code Commissie stelt zich altijd terughoudend op als het gaat om normen met een subjectief karakter, zoals goede smaak en fatsoen. De vraag die zij beantwoordt is of de poster 'een bedreiging inhoudt voor de geestelijke en/of lichamelijke volksgezondheid'. De Reclame Code Commissie vindt de poster niet bijzonder angstaanjagend voor kinderen. De overwegingen zijn kort maar krachtig:

Op het eerste gezicht herkent men op de poster het silhouet van Sinterklaas op zijn paard, hetgeen de Commissie voor kinderen niet angstaanjagender acht dan een willekeurige andere afbeelding van de Sint. Het gezicht van de Sint is zeer onduidelijk en donker afgebeeld. Bij bestudering van zeer nabij wordt dit nauwelijks anders. Gelet hierop acht de Commissie het niet aannemelijk dat kinderen ten gevolge van dit beeld angstig zullen worden. Ook voor het overige acht de Commissie de poster niet angstaanjagend voor kinderen. De details op de poster zoals ter vergadering besproken (zoals de staf, het paardenhoofd en de gedeeltelijk rode letters) zullen door kinderen naar het oordeel van de Commissie niet met horror in verband worden gebracht of als 'eng' worden ervaren.

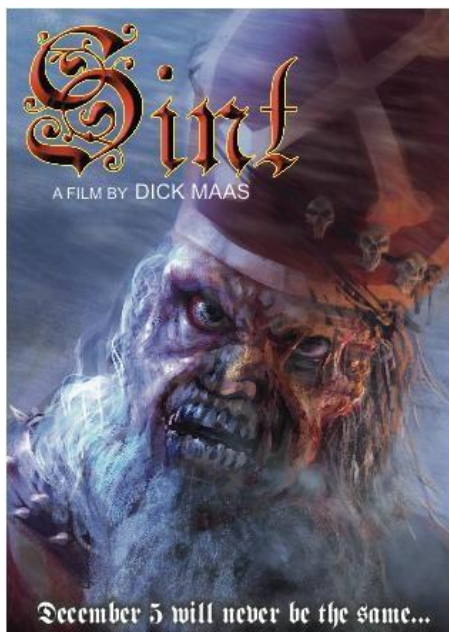
De klagers gaan – vanzelfsprekend – in beroep tegen de afwijzing van hun klacht, en het College van Beroep [bevestigt](#) het oordeel van de Reclame Code Commissie.

Alleen indien, zoals niet gebruikelijk is te achten, de verlichte poster intensief en van zeer nabij wordt bestudeerd, ziet men dat het gelaat van de persoon donker is gekleurd en sterk gegroefd is, en dat het om een "afwijkend" gelaat gaat. Verdere gelaatsdetails zijn echter ook dan nauwelijks waar te nemen. Ogen, neus en mond zijn niet goed zichtbaar. Voor zover men zou kunnen denken dat het om een skelet, "zombie" dan wel anderszins als "eng" te beschouwen persoon gaat, is deze indruk niet zodanig sterk dat de poster de grenzen van het toelaatbare te buiten gaat. Overigens merkt het College nog op dat het gelaat zich aan de bovenzijde van de poster bevindt. Gelet hierop en op het feit dat de poster in bioscopen aan de muur hangt, zullen kleine kinderen niet in staat zijn dit gelaat van zeer nabij te bekijken. De op de poster afgebeelde persoon is voor kinderen die bang zijn voor Sinterklaas niet angstaanjagender dan een willekeurige afbeelding van Sinterklaas op een poster.

Kortom, kinderen die toch al bang zijn voor Sinterklaas zullen door deze poster niet extra bang worden, en kleine kinderen zijn te klein om het zombie-hoofd van dichtbij te bestuderen.

Voor de liefhebber: de trailer van de film kun je [hier](#) bekijken.

Het ging dus niet om deze posters, die zijn voor de Amerikaanse markt en 'iets' minder subtiel.

3. De wijze van vertolking van de rol van Sinterklaas

Wat mag een bouwbedrijf verwachten als ze voor een personeelsfeest met 80 kinderen een Sinterklaas met Pieten inhuurt? Dat verloopt natuurlijk niet altijd vlekkeloos. Maar als de opdrachtgever ontevreden is, kan hij dan zijn geld teruggeisen? De Sint- en Pietenverhuur werkt met professionele acteurs, maar hun optreden valt bij het bouwbedrijf niet in de smaak. Wat ging er mis? Een paar citaten. Neem even rustig de tijd om dit te lezen, want het begint al grappig maar wordt steeds hilarischer:

- *Wij hadden de afspraak gemaakt om niet te strooien, want i.v.m. de marmeren vloer zou dit de veiligheid van de kinderen niet ten goede komen. Uiteindelijk moesten de kinderen toch van de Sinterklaas leren strooien, maar wel dusdanig dat ze op een gegeven moment aangemoedigd werden om recht tegen het (kinder)publiek in zo hard mogelijk te gooien.*
- *Ook was er een meisje dat tijdens het optreden moest huilen bij Sinterklaas. Sinterklaas ondernam geen enkele adequate actie het kind te troosten.*
- *Daarnaast vonden wij dat de Sinterklaas erg dominant aanwezig was, hij kwam veel te streng over en was ook vrij kortaf richting de kinderen.*
- *Ook hebben wij ervaren dat er niet een duidelijke spanningsboog in het verhaal aanwezig was. De Sinterklaas was meer bepaalde onderdelen aan het afraffelen i.p.v. dat hij zijn gedachten richting de kinderen richtte.*
- *Wat wij ook niet vinden kunnen is dat de Sinterklaas en de hulpieten de woorden 'sexy meisjes' noemen. Dat heeft geen enkele toegevoegde waarde voor het verhaal.*
- *Sowieso hadden wij eigen collega's gevonden die ook als pieten verkleed mee hebben gedaan aan het Sinterklaasverhaal. Achter de schermen hebben we ook geen leuke momenten met de Sinterklaas beleefd. De collega's werden duidelijk door de Sinterklaas genegeerd en toen wij de moeite deden met hem in contact te komen was daar weinig behoefte aan.*

- *Het toppunt van de middag was dat er zich een situatie voordeed waarbij een vader naar voren moest komen en een jute zak over zijn hoofd kreeg, een actie die naar onze mening voor kinderen zeer ongepast is.*
- *De Sinterklaas was te weinig op de voorgrond, hij was erg passief en had zelden het woord. Het was net of er geen Sinterklaas aanwezig was. De Piet was erg duidelijk overheersend, terwijl dit toch de rol van de Sinterklaas zou moeten zijn.*

Sinterklaas-verhuur.nl

En op basis hiervan moet de rechter oordelen of de ingehuurde Sint en Pieten hiermee tekort zijn geschoten in hetgeen waarvoor ze zijn ingehuurd, het vertolken van de rol van Sint en Piet. De rechter neemt tot uitgangspunt dat de acteurs bij de invulling van hun rollen een ruime mate van artistieke vrijheid hebben. Cruciaal is dat zij zich als redelijk bekwaam acteur inspannen om een voor de kinderen herkenbare Sinterklaas en Zwarte Piet te vertolken. Dit kan op verschillende manieren zonder dat de geloofwaardigheid van Sinterklaas en Zwarte Piet in het gedrang komt. Dat de ene klant daarbij de voorkeur geeft aan de vertolking van Bram van der Vlugt en de andere aan die van de vader van Toon Hermans doet daaraan niet af. Dat is een kwestie van smaak, aldus de [rechter](#). En dan gaat de rechter de punten van kritiek één voor één af. En bij de overwegingen zitten pareltjes...

- *Sinterklaas is solidair met de kinderen en wat minder met vader en moeder. Het staat hem soms vrij om de kinderen aan te sporen gezagsondermijnende dingen te doen die ze thuis niet mogen, zoals het strooien en gooien met snoep. Daar past ook bij dat een stoute vader in de zak van Sinterklaas wordt gestopt 'daargelaten of de desbetreffende scène een cultureel hoogtepunt was'.*
- *In het licht van de artistieke vrijheid kan het Sinterklaas voorts niet worden tegengeworpen dat hij - in de ogen van de volwassenen - geen spanningsboog opbouwt, snel spreekt, zwijgzaam, kortaf en zakelijk is of zich door de kennelijk nogal dominante Hoofdpiet laat overtroeven.*
- *De uitlating 'sexy meisjes' levert zonder nadere toelichting ook geen tekortkoming op.*
- *Dat Sinterklaas heeft nagelaten een huilend meisje in een groep van 80 kinderen adequaat te troosten maakt dat oordeel niet anders, ook al omdat niet duidelijk gemaakt is wat onder de gegeven omstandigheden van Sinterklaas werd verwacht.*
- *Ook de stelling dat Sinterklaas zich achter de coulissen afstandelijke gedroeg jegens de als Zwarte Piet verklede medewerkers van de opdrachtgever kan het bedrijf niet baten.*

Conclusie is dat de huur-Sinterklaas en zijn huur-Pieten niet tekort zijn geschoten. De vordering tot terugbetaling van de huurprijs wordt afgewezen.

4. Foto's van Prinses Amalia bij de intocht van Sinterklaas. Mogen de media die foto's publiceren?

Wanneer de Koninklijke familie zich in het openbaar begeeft, is het de vraag of de media daar foto's van mogen maken en publiceren. Eerder is er bijvoorbeeld geprocedeerd over foto's van Máxima en haar dochters Amalia en Alexia op het Wassenaarse strand, tussen het overige strandpubliek. Die werden gepubliceerd in het roddelblad Party. De foto's waren gemaakt door een toevallig daar aanwezige fotograaf. Er was dus geen sprake van stalking, en de foto's zijn op zichzelf onschuldig van aard. Party heeft betoogd dat haar lezers het leuk vinden om te zien dat Máxima ook gewoon moeder is.

De **rechter** is van oordeel dat het publiceren van de foto's onrechtmatig is, en dat Máxima, Amalia en Alexia schade hebben geleden ter hoogte van € 1.000,= per persoon. De overwegingen van de rechter zijn interessant. De rechtbank stelt voorop dat publieke figuren aandacht van de media hebben te dulden, maar toch ook weer niet vogelvrij zijn. De media hebben geen toestemming nodig om foto's te plaatsen die een bijdrage aan het publiek debat leveren. In dat geval kan het

recht op bescherming van de privacy van het kroonprinselijke paar en hun dochters minder zwaar wegen dan het recht op vrijheid van meningsuiting van de media. De foto's die zijn gepubliceerd in Party leveren echter geen bijdrage aan het publiek debat. Dat lezers van Party het 'leuk' vinden om te zien dat Máxima ook 'gewoon moeder is', is geen rechtvaardiging voor een inbreuk op de privacy van Máxima en haar twee dochters, aldus de rechter. Vervolgens beoordeelt de rechter de omstandigheden waarin de foto's zijn gemaakt, en kwalificeert het dagje strand als 'een moment van huiselijkheid buiten de deur waarbij zij niet bedacht hoeven te zijn dat er foto's op dat moment worden gemaakt die vervolgens worden gepubliceerd'.

Dat is een verschil met foto's van Willem-Alexander en Máxima op de tribune bij het Olympisch schaatsen in Turijn, en met foto's van hen bij de intocht van Sinterklaas in Wassenaar. Dat zijn volgens de rechter duidelijk publieke evenementen, waarbij de kroonprinselijke familie heeft te dulden dat er foto's van hen worden gemaakt en gepubliceerd. De media mogen dus foto's publiceren van de Koninklijke familie als die bij een intocht van Sinterklaas zijn.

5. De brandende tabberd

Illustratie Dagblad van het Noorden

En dan een opmerkelijke strafzaak over het in brand steken van een Sinterklaas. Op 11 april 2010, terwijl de Goedheiligman al lang en breed in Spanje zat, werd in Giethoorn een studentengrap uitgehaald, in het kader van een ontgroening van de studentenvereniging Albertus Magnus. Vier jongens die lid wilden worden van een dispuut moesten een stunt uithalen om het dispuut 'versteld te doen staan'. Als het lukte, zouden ze lid mogen worden. Ze mochten zelf bedenken wat ze zouden doen. Het liep nogal uit de hand, en leidde tot ziekenhuisopname en zelfs tot een strafzaak.

Het was midden in de nacht (5 uur 's ochtends om precies te zijn), de vier jongens hadden al twee nachten niet geslapen. Eén van de studenten had een Sinterklaaspak aan en offerde zelf – volgens zijn eigen verklaring – *“Steek het Sinterklaaspak maar aan en dan ren ik schreeuwend door de kamer heen en dan spring ik in het water. De anderen vonden het wel cool, of in ieder geval wel lachen. Verdachte heeft mij uiteindelijk in de brand gestoken.”* De tabberd brandde als een tierelier. Het slachtoffer liep ernstige brandwonden op zijn rug op. Hij moest in het ziekenhuis worden opgenomen en daar anderhalve week blijven. Maar hij doet geen aangifte. Het is de Officier van Justitie zelf die vindt dat dit zo ernstig is dat er vervolging plaatsvindt.

De rechtbank acht aannemelijk dat het slachtoffer toestemming heeft verleend om het Sinterklaaspak waarin hij gekleed was in brand te steken. Daarom is die brandstichting op zichzelf niet strafbaar. Maar er was meer aan de hand. De verdachte had lampenolie gepakt en over het Sinterklaaspak gegoten. Door dit aan te steken heeft hij bewust de aanmerkelijke kans aanvaard dat het slachtoffer zwaar lichamelijk letsel zou oplopen. Dat maakt de zaak anders, aldus de rechtbank. Het slachtoffer heeft weliswaar toestemming gegeven om het Sinterklaaspak in brand te steken. Maar hij heeft daarbij niet geweten dat daarbij gebruik zou worden gemaakt van zeer brandbare lampenolie. Hij was daarom niet goed geïnformeerd over de aard, ingrijpendheid en gevolgen van deze handeling. Hiervoor had hij geen toestemming gegeven, aldus de rechter. En dan wordt het in brand steken als een poging tot zware mishandeling gekwalificeerd.

De advocaat van de verdachte voerde nog aan dat de studenten oververmoeid waren. Ze konden nauwelijks meer nadenken, laat staan de consequenties van hun handelen overzien. In die toestand bedachten ze een stunt om iedereen versteld te doen staan, zodat ze als lid van het dispuut konden worden geïnaugureerd. De rechtbank neemt deze omstandigheden mee, maar veroordeelt de student die de lampenolie over de tabberd goot wel tot een werkstraf van 50 uren. Eind goed, al goed: de jongens zijn lid geworden van het dispuut. Blijkbaar hadden ze het dispuut voldoende versteld doen staan met een Sinterklaas in lichterlaaie.

BOEKX WENST U EEN PRACHTIG SINTERKLAASFEEST!

Marc de Boer

Matthijs Kaaks

Otto Volgenant

Diederik Stols

Fulco Blokhuis

Jurian van Groenendaal

Awura Simpe